

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Maria Magdalena
Graindelvoix

Van een verkeerd vertrekpunt komt soms toch nog wel iets goeds. We hebben het in dit geval over de mooie cd die Björn Schmelzer met zijn Graindelvoix brengt bij de hype over Maria Magdalena. De knappe Antwerpse musicus wilde nagaan hoe de verering van Magdalena in de vroege zestiende eeuw ervoor stond. Daarbij stootte hij op een paradox. Enerzijds was toen de verering voor deze heilige bijzonder bloeiend, anderzijds merkte hij hoe omstreeks 1518 een vurige discussie ontstond over haar heiligenleven.

De cultus van *la Madeleine* kende een grote bloei aan het hof van de hertog van Savoie en bij uitbreiding aan het Franse hof én in Brabant (vanwege 'onze' Margaretha van Oostenrijk). Een van Margaretha's hofcomponisten in Mechelen schreef zelfs een speciale Magdalenamiss, hier uitgevoerd door Graindelvoix.

De waarheid is dat er ergens in de middeleeuwen een combinatie werd gemaakt van de vrouw die Jezus' voeten zalft met nardusbalsem met de „Maria uit Magdala” bij wie Jezus duivels uitdrijft en die later als eerste bij het lege graf

uitkomt en met de luisterende Maria, zus van de overijverige Martha en van Lazarus.

De man die dat omstreeks 1518 ontdekte en aanbracht, raakte in de knel met zijn 'nieuwlichterij', en niet enkel vanwege kerkelijke halsstarrigheid. Zijn bemoeienis werd door sommigen geïnterpreteerd als misprijzen voor een religieuze voorkeur van de vorst.

Björn Schmelzer legde met zijn onderzoek een bijzonder rijke goudader bloot. De Magdalenamiss die hij hier heeft samengesteld, is inderdaad een voltreffer. Het *ordinarium* komt van de *Missa de sancta Maria Magdalena* van Nicolas Champion, een wat minder bekende maar heel degelijke polyfonist uit Luik, die zijn lot verbond aan de Bourgondische hertogen en actief was in Spanje en in de Mechelse capella van Margaretha van Oostenrijk. Later werd hij kanunnik van de Sint-Gummaruskerk in Lier.

Wat u ook over Maria Magdalena mag denken, uit deze *missa* blijkt ten overvloede dat Champion een groots en hoogst inventief componist is geweest. In het tweede deel van de cd worden Magdalaneliederen en dansen gebracht waarin dan andere traditionele kenmerken van de heilige worden aangekaart, de boetvaardige zondares bijvoorbeeld.

Voorbeeldig is dat de bijzonder interessante en zeer aan te bevelen tekst van de hand van Björn Schmelzer ook in het Nederlands in het boekje staat afgedrukt. (JC)

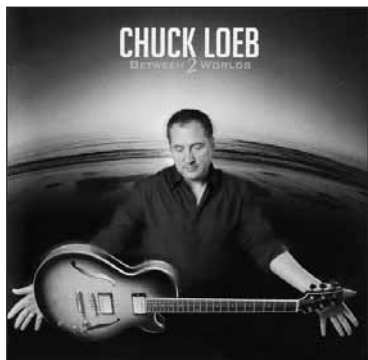
La Magdalene, *The Cult of Mary Magdalene in the Early 16th Century*, door Graindelvoix onder leiding van Björn Schmelzer, Glossa (distributie harmonia mundi), GCD P32104, 20,40 euro.

Dat werkt nu in omgekeerde zin, want de geboren New Yorker wist voor zijn *Between 2 Worlds* een hele reeks knappe muzikanten te strikken. Wat de twee werelden zijn waartussen Loeb zou leven en werken, blijft wat onduidelijk. Vermoedelijk verwijst het naar twee sets van opnames die hij bijeenbracht, de ene uit New York, de andere uit Berlijn. Wat dan wijst op de twee stromen van de jazz, Amerikaans en Europees.

De eerste stroming kent veel invloeden uit de pop- en de amusementsmuziek, terwijl de Europese jazz veeleer experimenteel en eigentijds is en haast vanzelf een brug slaat naar de klassieke muziek. Van beide richtingen zijn er prachtige nummers die dit illustreren. En wie vooral steengoede gitaar wil beluisteren, komt vanzelfsprekend bij Chuck Loeb aan zijn trekken. (JC)

Chuck Loeb, *Between 2 Worlds*, Heads Up International (distributie coda), HUCD 3151, 20 euro.

CD JAZZ

Moderne gitaarmuziek
Chuck Loeb

Gitarist Chuck Loeb, geboren in 1955, heeft inmiddels wel al Abraham gezien, maar zit nog boordevol leven. Dat bewijst de man die al in de late jaren 1970 toerde met de fantastische band van Stan Getz, eens te meer met een nieuwe opname. Iedere goeie muzikant speelt graag samen met goeie collega's, en dus hoeft het geenszins te verwonderen dat Chuck Loeb in de loop der tijden musicceerde met de beste jazzmuzikanten.

BOEK SPIRITUALITEIT

Waarom ik
toch nog geloof
Iny Driessen

Dit boek kwam tot stand 'dankzij' de ziekte van de auteur. Een ziekte die haar confronteerde met leegte en onmacht. „Tot plots die klik kwam waardoor ze wist: deze

dorheid is geen hinderpaal in mijn geloof, integendeel, ze daagt me uit om een godzoeker te blijven.”

Is *Waarom ik toch geloof* dan een geloofsbelijdenis? Neen, Iny Driessen, die samen met kardinaal Godfried Danneels met *Richt ons weer op* een succesvol boek schreef over lijden en verdriet, verkent hier een dieper liggend thema aan de hand van de grote spirituele auteurs en van briefwisseling met mensen over het geloofs- en gebedsleven. Door lijden en tegenslag kan dat immers op een punt nul geraken, dor en leeg worden. Is God er wel, luidt dan de vraag, terwijl er voorheen zoveel mooie geloofservaringen waren.

Hier ligt dus een boekje voor, bestemd voor wie reeds op de geloofsweg is gevorderd, maar zich plotseling geconfronteerd weet met onwrikbare en fundamentele hindernissen. Het ant-

woord is diep spiritueel: „Dorheid is een kenmerk van de liefhebberende gelovige die er zich wel rationeel van bewust is dat God er is, maar die Hem in een bepaalde periode van zijn leven, of op steeds terugkerende dagen of gebedsuren, niet meer kan smaken.” (EDS)

Iny Driessen, *Als alles tegen zit en God geeft niet thuis. Waarom ik toch nog geloof*, Lannoo, Tielt, 2009, 109 blz., 14,95 euro, ISBN 978 909 8635 8.

BOEK LEVEN

Loslaten
Kolet Janssen
& Rebekka Jonkers

Auteur Kolet Janssen, bekend van haar hertalingen van Bijbelverhalen, en Rebekka

Jonkers, pastor van de Universitaire Parochie in Leuven, penseelden twaalf verhalen van mensen die kampen met verlies. De vertellers zijn tussen de elf en 93 jaar oud en kwamen in de loop van hun leven (soms meermaals) in aanraking met groot verlies. Dat kan de dood van een geliefde zijn, een ongeval, een brand waarin iemand zijn hebben en houden verliest, een bittere relatiebreuk, of het verlies van je gezondheid.

Een aantal van deze ervaringen leidt vaak tot verborgen verdriet. Het valt niemand op, zoals het verhaal van een vrouw die een relatie heeft met een priester die uiteindelijk besluit te breken met haar. Of dat van een vluchteling die alle banden met zijn familie is verloren.

Intrigerend is het laatste gesprek met een vrouw van 93 die al veel heeft moeten 'afgeven'. „Op je oude dag leer je leven in het eeuwig nu. Voor mij is dat God. Je leeft in het nu, omdat je niets anders meer hebt: toekomst is er niet en het verleden is weg of doet pijn.” Een intrigerend boek dat ongetwijfeld mensen perspectief biedt waar er geen meer lijkt te zijn. (EDS)

Kolet Janssen, *Zo sterk als een mens. Verder leven na verlies*, Davidsfonds, Leuven, 2009, 126 blz., 17,50 euro, ISBN 978 90 5826 649 1.

BOEK GESCHIEDENIS

Hoe wij
in de negentiende eeuw
stemden
Henk De Smaele

De titel van dit boek, *Rechts Vlaanderen*, dreigt de lezer op het verkeerde been te zetten. Met 'rechts' wordt verwezen naar de conservatieve of katholieke partij die zich in de negentiende eeuw duidelijk onderscheidde van liberalen en socialisten. In de loop van de negentiende eeuw bouwden vooral de Vlamingen een hechte band op met deze katholieke partij. Dat fascineerde historicus Henk De Smaele. Hij vraagt zich af hoe de vervlechting Vlaams, katholiek en rechts

gebeurde. In Wallonië verliep dat heel anders.

Het boek, dat eigenlijk academisch geschreven is en dus iets minder toegankelijk, drukt je wel met de neus op de feiten van ons verleden. Zo was tot 1893 stemrecht voorbehouden aan een zeer kleine groep mannen. Het was bovendien een cijnskiesrecht, gebaseerd op de belastingen die iemand betaalde. Het prille België was dus niet echt een democratie te noemen. In een eerste fase vonden de parlementsverkiezingen overigens plaats in de arrondissementshoofdstad, en tot 1880 verliepen verkiezingen in de helft van de Vlaamse kieskringen zonder de minste strijd. Het was dus duidelijk dat het platteland lange tijd vervreemd was van de instellingen.

De Smaele gaat ervan uit dat politieke breuklijnen nooit te herleiden zijn tot louter religieuze, sociale of economische verschillen. Het antwoord op de vraag is dus heel ingewikkeld.

Hij stelt dat de politieke verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië wortelen in wat er tijdens de revoluties van de late achttiende eeuw gebeurde, namelijk een andere relatie die groeide tussen stad en platteland. In de steden ontstond toen al een liberale elite,

waar het platteland in Vlaanderen zich tegen afzette. Voor de Vlaamse boeren waren de steden vijandig terrein.

Opmerkelijk: het was de Schoolstrijd van 1880 (over het lager onderwijs) die een 'klerikaliserende' van de katholieke structuren van nadien bewerkte, omdat toen de plattelandsgestelijkheid een politieke rol ging spelen. Het maakt deel uit van wat de Antwerpse professor de 'ruralisering' van Vlaanderen noemt, een afzetten tegen de grootstedelijke en industriële cultuur. (EDS)

Henk De Smaele, *Rechts Vlaanderen. Religie en stemgedrag in negentiende-eeuws België*, Kadoc-Studies 33, Universitaire Pers, Leuven, 2009, 479 blz., 39,50 euro, ISBN 978 90 5867 767 9.